УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Г
1046 София, бул. "Хр. Смирненс
Регистрационен индекс и дат
850/19.12.2025

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р инж. Илиана [redacted] Стойнова,
катедра „Механика и математика“, Строителен факултет,
Висше строително училище „Любен Каравелов“

Относно: Дисертационен труд на тема „ПУБЛИЧНО-ЧАСТНОТО ПАРТНЬОРСТВО КАТО ФОРМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРОИТЕЛЕН ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ“

Основание за представяне на становището: участие в научно жури, съгласно Заповед № 844/12.11.2025 г. на Ректора на Университет по архитектура, строителство и геодезия

Докторант: инж. Реджеп Топал

Научен ръководител: проф. д-р инж. Фантина Рангелова

Настоящото становище е изготвено въз основа на представена дисертация за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“ по научна специалност „Организация и управление на производството (строителството) “.

Представените по документи съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилник за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилник за развитието на академичния състав в Университет по архитектура, строителство и геодезия. Процедурата по защита на дисертационния труд е спазена.

1. Кратки биографични данни

Инж. Реджеп Топал е завършил Университет по Архитектура, Строителство и Геодезия (УАСГ), България през 2013 г., специалност „Пътно строителство“ и магистратура по „Управление и технологии на проекти в транспортната инфраструктура“ От 2021 г. е докторант в Строителен Факултет, катедра „Организация и икономика на строителството. От м. април 2016 до м. април 2020 г. инж. Реджеп Топал работи в Технически ръководител на „Безопасни пътища“ ЕООД – гр. Пловдив. От м. юни 2020 до м. ноември 2020 г. работи като Н-к Отдел „Транспорт, инфраструктура и ЕПМС“ в Община „Родопи“ – Пловдив, от м. ноември 2020 до

м. февруари 2022 г., инж. Режеп Топал работи като Инженер „Транспортно строителство“ във фирма „Щрабаг“ ЕАД, а от 2022 г. до момента е Управител на „Линкъп Консултинг“ ООД и на „РТ Проект“ ООД .
Владее английски и турски език. Компютърни умения по MS Office, MS Project, AutoCAD, Autocad Civil 3D, Building Manager.
Член е на КИИП-Пловдив.

2. Описание на предоставени материали по процедурата

Представени са следните документи по процедурата:

- Дисертационен труд – съдържа 154 страници;
- Автореферат на дисертация на български език – съдържа 41 страници;
- Списък на публикациите;
- Публикации по темата на дисертацията – 3 броя.

Съгласно изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, докторанта изпълнява 80 т., с което надхвърля изискуемия минимум.

Група от Показатели	Съдържание	**Доктор**	**инж. Реджеп Топал**
А	Показател 1	50	**50**
Б	Показател 2	-	-
В	Показатели 3 или 4	-	-
Г	Сума от показателите от 5 до 11	30	**30**
Д	Сума от показателите от 12 до 15	-	-
Е	Сума от показателите от 16 до края	-	-
		Общ брой точки:	**100**

По показател А.1: Представеният дисертационен труд на тема: „ПУБЛИЧНО-ЧАСТНОТО ПАРТНЬОРСТВО КАТО ФОРМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА СТРОИТЕЛЕН ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЕКТ“ съдържа 154 стр. с приложенията и е структуриран в три глави. Авторефератът съдържа 41 страници.

По показател Г.8: Научна публикация в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове:

1. Топал, Р., Рангелова, Ф. (2022, 8–10 септември). Приложение на LEAN в строителството: Методи и принципи. В XII Международна научна конференция „Проектиране и строителство на сгради и съоръжения“ (теория и практика за устойчиво бъдеще), DCB'22: Сборник с доклади (стр. 101–107). Варна, България. ISSN 2603-4255 (CD-ROM); ISSN 2683-071X (online).
2. Топал, Р., Рангелова, Ф. (2022, 8–10 септември). Изпълнение на проект за нов висящ мост над Дарданелите чрез модела на публично–частното партньорство. В XII Международна научна конференция „Проектиране и строителство на сгради и съоръжения“ (теория и практика за устойчиво бъдеще), DCB'22: Сборник с доклади (стр. 109–117). Варна, България.ISSN 2603-4255 (CD-ROM); ISSN 2683-071X (online).
3. Топал, Р., Рангелова, Ф. (2023, 9–10 ноември). Определяне на критичните фактори за успех

при ПЧП проекти в България. В II Младежка научна конференция с международно участие „Проектиране и строителство на сгради и съоръжения“, DCB'23: Сборник с доклади (стр. 52–60). София, България. ISSN 2738-7887 (online); ISSN 2738-7879 (CD-ROM).

Поради това, че и трите публикации са в съавторство и липсват разделителни протоколи, приемам че приносът на двамата съавтора е равен.

Кандидатът получава: **3x10 т.** = Общо: **30** точки.

1. Актуалност на разработката

Последните десетилетия на XX век се характеризират с доминиращото влияние на неолибералната философия, чието прилагане в публичната политика води до интегрирането на неолиберални принципи във всички сфери на реформите. Това оказва пряко и косвено въздействие върху публичния сектор, като основен резултат е освобождаването на пазарните механизми от държавна намеса и редуциране на ролята и
обхвата на държавата в икономиката. Публичният сектор започва да се разглежда не само като съвкупност от специализирани институции, а като динамична система в широки взаимоотношения с обществото и икономиката. Възходът на публично-частното партньорство (ПЧП) е пряко свързан с утвърждаването на либералния икономически ред и с концепцията за Ново публично управление (New Public Management), която въвежда пазарно-ориентирани подходи при предоставянето на публични услуги.

Публично-частното партньорство има дълга история в редица държави, но значимото му институционализиране започва през 80-те години на XX век, когато се въвеждат пазарни механизми и критерии в публичния сектор.

През 80-те и 90-те години този модел се разпространява и в други развити икономики, включително Австралия, където публично-частните партньорства се прилагат първоначално в инфраструктурни проекти, а впоследствие и в сектори като здравеопазване, енергетика, образование и отбрана. Развитието на ПЧП в Австралия е отговор на необходимостта от ефективно управление на публичните разходи, прехвърляне на рискове към частния сектор и осигуряване на достъп до иновативни услуги за гражданите. Макар да са на лице положителните ефекти, развитието на публично-частните партньорства е съпътствано и от критики, и дебати относно тяхната ефективност, особено след финансовите кризи от 2000 и 2009 г. Публично-частното партньорство продължава да се подкрепя от правителствата и да се насърчава от международни организации и финансови институции като Световната банка, Европейската инвестиционна банка, Европейската банка за възстановяване и развитие, както и от междуправителствени форуми като Г-20 и Г-8. В Европейския съюз публично-частните партньорства се институционализират чрез редица регламенти и директиви, сред които Регламент № 2137/85 и Зелената книга за публично- частното партньорство от 2004 г., които създават правна и финансова рамка за развитие на този модел. Финансово-икономическите стимули за ПЧП в ЕС включват възможността проектите да се класифицират като частен, а не публичен дълг, улеснен достъп до проектни облигации, гаранции за транспортни и енергийни проекти, както и достъп до значителни средства от структурните фондове на ЕС. Съвместното финансиране и експертна подкрепа чрез Европейски експертен център за публично-частни партньорства от ЕК и ЕИБ допълнително улесняват реализирането на ПЧП.

Развитието на ПЧП в България от институционална и практическа гледна точка е несравнимо в сравнение с останалите европейски държави. Практическото прилагане на ПЧП остава ограничено, а концепцията често се смесва с концесионни и приватизационни практики, които са натоварени с негативна обществена оценка. Към момента липсват утвърдени модели и технологии за реализиране на ПЧП проекти, а инфраструктурноразвитие на страната продължава да се влошава и изостава по ред причини, въпреки приоритетното финансиране чрез европейски фондове и държавния бюджет. Въпреки наличието на методологически документи и действащ закон за концесиите, който обединява основните модели на ПЧП и концесиониране, в българския контекст липсва поетапна рамка за реализация на ПЧП проекти. Особено отчетлив е дефицитът от инженерна перспектива: отсъстват методики за оценка на техническата осъществимост, сравнение на

технически алтернативи и за интегриране на техническите решения във финансово-икономическото моделиране и анализа на стойност за пари.

Оценките и моделите често се базират на финансово-икономически предпоставки, без достатъчно валидиран технически фундамент, което повишава риска от неточни прогнози и неуспешна реализация.

2. Дисертационен труд

Увод.
Актуалност и значимост на изследването.
Мотивация, Предмет и обект на изследването.
Хипотеза.
Цел.
Задачи.
Структура.
ГЛАВА 1. ЛИТЕРАТУРЕН ОБЗОР, съдържа: Международна практика в областта на ПЧП; Икономически области на приложение на ПЧП; Строителни инвестиционни проекти; Сравнителен анализ на ПЧП проектите с общоприетите строително – инвестиционни проекти; Стандарти и добри практики в управлението на проекти; Развитие на стандартите за управление на проекти на Project Management Institute
(PMI); Структурни елементи и процесни групи в управлението на проекти; Група процеси за управление на проекти; Стандарт IPMA ICB – Individual Competence Baseline; PRINCE2; ISO 21500:2012 – „Насоки за управление на проекти"; Сравнителен анализ на стандартите PMBOK Guide и ISO 21500; Agile Project Management; LEAN Construction; Проектна среда на публично-частното партньорство; Правно-нормативна среда; Нормативна рамка; Институции и органи за контрол на ПЧП; Ефективно управление на програма за ПЧП; Разкриване на информация за проекти и програми; Роля на върховните одитни институции; Ефективен одит за ПЧП (Effectively Auditing for PPPs; Роля на законодателния орган; Роля на обществото; Финансово-икономическа среда; Финансов анализ; Икономически анализ; Инженерно – техническа среда; Техническо проектиране и планиране; Избор и прилагане на подходящ модел; Логистична организация и ресурсно осигуряване; Координация между участниците (публичен и частен сектор); Прилагането на стандарти и добри инженерни практики; Модели на ПЧП проекти; Проектиране – Възлагане – Изграждане (Design – Bid – Build); Изграждане – Експлоатация – Трансфер (Build – Operate - Transfer); Проектиране – Изграждане – Финансиране – Експлоатация (Design – Build – Finance - Operate); Изграждане– Притежаване – Управление (Build – Own - Operate); Оценка на риска; Политически рискове; Правни рискове; Оперативни рискове; Икономически и финансови рискове; Строителни рискове;Процес на управление на риска.
ГЛАВА 2. МЕТОДЪТ НА КРИТИЧНИ ФАКТОРИ ЗА УСПЕХ съдържа: Критични фактори за успех (Critical Success Factors); Подход за определяне на Критичните фактори за успех ; Цели на изследването; Методология на изследването; Резултати и анализи; Заключение.
ГЛАВА 3. ПРОЕКТИРАНЕ НА ИНТЕГРИРАН МОДЕЛ ЗА ОЦЕНКА НА ПЧП ПРОЕКТИ съдържа: Методологични принципи; Фази на ПЧП; Структура на Модела; Количествени показатели (Quantitative Metrics); Качествени показатели (Qualitative Metrics); Техническа жизнеспособност; Финансова жизнеспособност; Икономическа жизнеспособност.
ГЛАВА 4. ПРИЛОЖЕН МОДЕЛ ЗА ОЦЕНКА НА ТЕХНИЧЕСКАТА ОСЪЩЕСТВИМОСТ НА ПЧП ПРОЕКТ съдържа: Методологични принципи; Софтуерна архитектура и технологична среда; Технологичен стек; Архитектурни компоненти; Функционалности на разработения инструмент и инструкции за употреба; Адаптиране и валидиране.
Заключение.
Изводи и препоръки.
Справка за научни приноси в дисертационния труд.
Библиография.

3. Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява постигнатите резултати в дисертационния труд.

4. Забележки и препоръки

1. Литературните източници следва да бъдат описани с пълните издателски данни.
2. Препоръчвам на инж. Топал да продължи публикационната си дейност, вкл. в чуждестранни издания.

3. Оценка на научните приноси.

Приемам заявените научни приноси.

4. Лични впечатления

Не познавам инж. Реджеп Топал.

5. **Заключение**

Въз основа на гореизложеното оценявам положително представения дисертационен труд и предлагам да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор“ на **инж. Реджеп Топал** в Област на висшето образование 5. Технически науки, Професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия, Научна специалност: „Организация и управление на производството (строителството)“.

Iliana Yordanova Stoynova

18.12.2025 г.
София

Изготвил становището:
/доц. д-р инж. Илиана СТОЙНОВА/